

Аспірант Борисюк О.Б.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

ВИКОРИСТАННЯ БАЗ ДАНИХ В ОСВІТНІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

На сучасному етапі розвитку світового суспільства освіта стає найважливішим елементом соціальної сфери держави, що забезпечує стійке економічне зростання, соціальну стабільність, розвиток інститутів громадянського суспільства та національну безпеку держави. Актуальною для України на даному етапі є глибока та всебічна модернізація сфери вищої освіти з виділенням необхідних для цього ресурсів та створенням механізмів їх ефективного впровадження [2].

База даних – це єдине, централізоване сховище даних певної предметної області (під предметною областю тут розуміємо, наприклад, університет, академію та ін.), до якої мають доступ багато програм. Кожна програма має доступ до конкретних даних БД за допомогою спеціальних програм, які одержали назву систем управління базами даних (СУБД).

Широке коло користувачів представляє базу даних за допомогою природної мови, а також за допомогою інших доступних людині засобів. Таким чином, в базах даних дані розробляються і зберігаються як єдине ціле в інтересах розв'язування всіх задач предметної області [1].

Кожна програма вибирає із бази лише ті дані, які потрібні тільки для даної задачі. Наприклад, для нарахування заробітної платні викладачам будуть вибрані прізвища викладачів, їх кваліфікація, педагогічний стаж, навчальне навантаження, а для програми складання розкладу – прізвища викладачів, їх навчальне навантаження та ін.

Відмітимо ще одну важливу перевагу використання баз даних, яка полягає у тому, що забезпечується незалежність прикладних програм від даних. Це означає, що зміни в даних не викликають за собою необхідність змін у програмі. Аналогічно зміни у логіці програми не викликають необхідності зміни механізму доступу до даних [2].

Функцію забезпечення незалежності даних від програм реалізує система управління базами даних.

Таким чином, база даних містить інформацію, необхідну для розв'язування цілого комплексу задач даної установи, підприємства та ін. База даних може поповнюватися новими даними, а раніше введені дані можуть змінюватися або зовсім видалятися. При цьому зміни в базі даних не вимагають внесення змін у прикладні програми.

Відповідно до Указу Президента України від 30 вересня 2010 р. № 926 «Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні» Кабінет Міністрів України постановляє.

Погодитися з пропозицією Міністерства освіти і науки, молоді та спорту щодо створення Єдиної державної електронної бази з питань освіти, складовими частинами якої є первинні дані, що містяться у державній інформаційно-виробничій системі для інформаційного та документарного забезпечення фізичних і юридичних осіб даними з питань освіти, створеній відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 5 липня 2004 р. № 841 «Про створення та впровадження державної інформаційно-виробничої системи в галузі освіти», Державному реєстрі вищих навчальних закладів, створеному відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 15 березня 2006 р. № 329 «Питання державної реєстрації вищих навчальних закладів», і електронній базі персональних даних та результатів зовнішнього незалежного оцінювання національної системи оцінювання якості освіти.

Єдина державна електронна база з питань освіти (далі – Єдина база) є автоматизованою системою збирання, верифікації, оброблення, зберігання та захисту даних, у тому числі персональних, щодо надавачів та отримувачів освітніх послуг з метою забезпечення потреби фізичних та юридичних осіб.

Єдина база є джерелом даних, що використовуються при:

виготовленні документів про освіту державного зразка, вчені звання і наукові ступені, ліцензій на надання освітніх послуг та сертифікатів про акредитацію, учнівських (студентських) квитків. При виготовленні зазначених документів використовуються лише дані, що містяться в Єдиній базі;

впровадженні у сфері освіти інноваційних технологій щодо використання даних, у тому числі персональних.

В Єдину базу вносяться відомості, що містяться в базах даних, реєстрах, а також підготовлені у паперовій та електронній формі дані, що використовувалися у сфері освіти до створення Єдиної бази.

У разі збору персональних даних про фізичних осіб – учасників освітнього процесу забезпечується отримання їх згоди на обробку відповідних даних в Єдиній базі.

Держателем (власником) Єдиної бази є міністерство освіти і науки, молоді та спорту, яке здійснює контроль за забезпеченням захисту даних, що містяться в Єдиній базі, затверджує порядок її формування та функціонування, виконує інші функції із забезпечення функціонування Єдиної бази.

Адміністратором (розпорядником) Єдиної бази є державне підприємство «ІнфоРесурс», яке належить до сфери управління міністерства освіти і науки, молоді та спорту, забезпечує формування та функціонування Єдиної бази, а також здійснює заходи щодо збирання, реєстрації, накопичення, зберігання, адаптуванню, внесенню змін, відновленню, використанню, поширенню (поширенню, передачі), оброблення та захисту даних, що містяться в Єдиній базі.

Адміністратор (розпорядник) Єдиної бази забезпечує:

1) технічне і технологічне обслуговування та супроводження спеціалізованого програмного забезпечення (комп'ютерних програм та серверного обладнання, що використовуються для внесення даних в Єдину базу), а також функціонування інформаційно-пошукової системи доступу до інформаційного ресурсу, оприлюднення даних, що містяться в Єдиній базі, в засобах масової інформації;

2) структурну систематизацію даних, що містяться в Єдиній базі, відповідно до державних та / або галузевими класифікаторами;

3) доступ надавачів та отримувачів освітніх послуг до Єдиної бази у порядку, встановленому міністерством освіти молоді та спорту;

4) збір, обробку, ведення обліку і зберігання замовлень, поданих акредитованими навчальними закладами у паперовій та електронній формі, на виготовлення документів про освіту державного зразка, учнівських (студентських) квитків;

5) ведення обліку даних про учнів (студентів), випускників навчальних закладів та їх освітній чи освітньо-кваліфікаційний рівень, абітурієнтах, а також даних про навчальні заклади незалежно від форми власності, органах виконавчої влади у сфері освіти, їх керівників, наукових, науково-педагогічних працівників та інших учасниках освітнього процесу;

6) взаємодію органів виконавчої влади, підприємств, установ і організацій, в тому числі вищих навчальних закладів незалежно від форми власності та рівня акредитації, з операторами, які надають послуги із створення та підтримки мережі передачі даних, яка використовується ними для доступу до Єдиної бази відповідно до укладених договорів;

7) організацію виготовлення документів про освіту державного зразка, вчені звання і наукові ступені, ліцензій на надання освітніх послуг та сертифікатів про акредитацію, учнівських (студентських) квитків, інших документів у сфері освіти на підставі даних, що містяться в Єдиній базі, у порядку, встановленому міністерством освіти молоді та спорту;

8) здійснення заходів щодо захисту даних, що містяться в Єдиній базі;

9) виконання інших функцій із забезпечення функціонування Єдиної бази.

Література:

1. Луганський О.М. Обґрунтування цільових проектів інформатизації вищих навчальних закладів МВС України. / За загальною редакцією П.П. Підкова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.univd.edu.ua/index.php?id=285&lan=ukr>

2. Поступна О. В. Нормативно-правове забезпечення вищої освіти в Україні в контексті європейської інтеграції [Електронний ресурс] / О. В. Поступна // Державне будівництво : електронне видання ХарПІ НАДУ. – 2007. – № 2. – Режим доступу : <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2007-2/doc/5/06.pdf>